

Un projecte intercultural compartible per tothom

Amb l'avanç del procés de mundialització, la diversitat cultural s'ha fet present a tot el món, encara que a cada lloc adquireix unes característiques particulars i específiques. La conseqüència és òbvia: gairebé pertot s'ha fet indispensable gestionar la diversitat, i això tant a escala local, com en àmbits successivament més amplis –comarcals o insulars, regionals, nacionals, supraestats i fins i tot mundials. El mateix debat actual a la UNESCO entorn de la protecció de la diversitat cultural en el mercat mundial és una bona prova¹ de l'abast d'aquesta nova dimensió universal dels contactes multiculturals.

La diversitat cultural de tot el món es fa present a cada lloc amb els fluxos comunicatius mundials –especialment amb els grans grups mediàtics, Internet i les tecnologies digitals—, però són sobretot els moviments de població a gran escala –les migracions i els desplaçaments temporals de professionals, estudiants, turistes, esportistes, etc.— els que determinen una autèntica explosió de la intercomunicació multilingüe, perquè donen lloc a interaccions personals directes i freqüents².

Aquest nou context ens obliga no sols a readaptar els nostres comportaments i trobar formes adequades de convivència quotidiana, sinó també a reajustar les actuacions polítiques i administratives i –encara que no en siguem del tot conscients— a redefinir les nostres idees, els nostres principis de relació social i els discursos públics entorn de la diversitat.

En efecte, en siguem conscients o no, necessitam construir un enfocament propi de la diversitat i un llenguatge propi i compartit sobre la integració i la cohesió social en un context multicultural: és indispensable si no volem estar a mercè de la demagogia populista que fàcilment tendeix a manipular les lògiques tensions que origina un canvi social tan ràpid i d'aquestes dimensions. No n'hi ha prou de gestionar la immigració en els aspectes pràctics immediats i materials: també hem de gestionar les interpretacions i les representacions col·lectives d'aquesta nova realitat. Hi ha estudis³ que mostren que els problemes de convivència no sorgeixen únicament com a conseqüència de les desigualtats polítiques i socials, sinó que els conflictes entre immigració i societat

---

¹ Dos espais web permeten seguir l'evolució d'aquesta controvèrsia: el portal de la UNESCO -- http://portal.unesco.org/culture/es/ev.php-URL_ID=2450&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html— i el del govern de Quebec -- <http://www.mcc.gouv.qc.ca/international/diversite-culturelle/index.html> (accés el juliol de 2005).

² Segons les dades facilitades per Pere A. Salvà, la població de Catalunya, el País Valencià i les Balears a 1 de gener de 2005 era de 12,63 milions de persones (28,73 % del total estatal), de les quals corresponien respectivament a cada territori 6,94 milions, 4,67 milions i 0,98 milions d'habitants. El creixement absolut de la població entre 1996 i 2004 ha estat d' 1,45 milions d'habitants, el 94,34 % dels quals són saldo migratori (i el 60% estrangers). A dia 1 de gener de 2005 vivien en aquests tres territoris 1,52 milions d'estrangers, que representaven el 41,26 % del total d'estrangers de l'Estat.

³ R. Zapata-Barrero, *Estudi de les polítiques d'integració dels immigrants a partir del disseny dels plans comarcals*. (UPF, 2003). Consultable en línia: http://www.upf.edu/dcpis/griip/doc/griip_informe_benestar.pdf (accés el juliol de 2005).

receptora solen tenir una base primordialment cultural. A més de combatre les desigualtats, la millor vacuna contra la demagògia i la conflictivitat social és un ampli consens social entorn dels principis de convivència en la diversitat.

Pensar global i actual local?

Quins poden ser els referents per a la construcció d'una interpretació socialment compartida de la nostra diversitat cultural? D'una banda, la dimensió universal de la multiculturalitat ens permet aprofitar els principis teòrics i les experiències polítiques que més bon resultat han donat en contextos socials semblants. Sempre m'han semblat especialment útils, en aquest sentit, els treballs de Will Kymlicka, i també els de Joseph Carens i Rainer Bäubock, o les polítiques multiculturals desenvolupades a Austràlia, Suècia i, sobretot, al Quebec i el Canadà⁴. Tanmateix, no podem adoptar mimèticament i mecànicament els enfocaments i discursos externs sobre la diversitat cultural. És cert que no ens podem mantenir al marge dels debats i les interpretacions internacionals sobre la diversitat cultural. Al contrari, hi hem de participar activament, i fer-hi presents els nostres punts de vista. Però sempre haurem d'adaptar a la nostra realitat els plantejaments i les polítiques que s'han fet en altres llocs, de manera crítica i selectiva. Ningú ens pot estalviar la nostra responsabilitat de construir un model d'interpretació i gestió de la diversitat que es correspongui amb la nostra específica situació. I en la construcció gradual del nostre propi enfocament és necessari que hi busquem la màxima implicació social i el màxim de diàleg entre els sectors acadèmics, polítics, mediàtics, educatius, associatius, etc.

D'altra banda, no podem oblidar que l'experiència de la diversitat no és un fet desconegut en la història dels Països Catalans. La immigració ha estat intensa en períodes recents a Catalunya, i podem aprofitar-ne les experiències, amb els seus encerts i els seus errors, en comptes de partir de zero.

Sigui com sigui, és indiscutible que el nostre context multicultural és específic i que hem de començar per identificar i explicitar les característiques de la nostra pròpia diversitat, si no volem interpretar-la erròniament des del principi.

La primera característica i la més important és que en el nostre cas hi conflueixen dos tipus principals de diversitat: la diversitat migratòria se superposa a una diversitat plurinacional prèvia i que no ha estat plenament reconeguda. A diferència de les societats receptores que són relativament homogènies en termes lingüístics, culturals i nacionals, la nostra societat constitueix una comunitat lingüística, cultural i nacional diferenciada en el marc estatal. I aquesta diversitat plurinacional, en el nostre cas, no compta amb un reconeixement institucional igualitari, com pugui ser el cas de Bèlgica, Suïssa o el

---

⁴ Me'n vaig ocupar en el treball *Una política intercultural per a les Balears?* (Palma, 2002). Vegeu també el portal del projecte Europa Diversa –www.europadiversa.org—, on es poden trobar moltes informacions sobre aquests temes. El projecte GRIIP de la Universitat Pompeu Fabra també treballa encertadament en aquest camp. Vegeu, per exemple, l'estudi de R. Zapata-Barrero, *La immigració en estats plurinacionals: el cas de Catalunya en perspectiva* (UPF, març 2005). Es pot consultar en línia a l'adreça <http://www.upf.edu/dcpis/griip/estudis/triasfargas.html> (accés el juliol de 2005).

Canadà. Vivim, per tant, en un context de doble diversitat –plurinacional i migratòria—, cadascuna de les quals requereix les seves pròpies formes de reconeixement.

En segon lloc, també dins de la diversitat migratòria hi ha una gran diversitat –i que valgui la redundància. Hi ha sectors de la població arribats de la resta de l'Estat i de l'Europa comunitària –entre els quals podem distingir entre professionals actius i residents sovint jubilats—, hi ha migrants econòmics procedents de diferents continents, amb les seves cultures, religions i llengües, i encara podríem establir-hi distincions segons els percentatges i les característiques que tenen localment cadascun d'aquests grans tipus d'immigrants⁵. Només cal observar les diferències que hi ha entre les taxes d'immigració del Ripollès i l'Alt Empordà, o entre les de Menorca i Formentera, per entendre que les dades quantitatives presenten exigències locals d'intensitats ben diferents. I si comparem poblacions on els estrangers són mà d'obra rural –com sa Pobla o Guissona—amb les localitats on predominen els residents o professionals de serveis –com Santa Eulària des Riu o Altea—comprovam que les formes de gestionar la diversitat cultural han de ser específiques de cada lloc, encara que el fenomen tengui un abast universal.

En qualsevol cas, però, la coincidència de la diversitat migratòria amb la diversitat plurinacional prèvia ens planteja unes exigències inicials que mai hauríem d'oblidar. Ricard Zapata-Barrero (2005) les especifica clarament:

1. Els immigrants han de saber que s'incorporen a una societat distinta.
2. El projecte nacional ha d'incorporar la perspectiva dels immigrants si vol ser transgeneracional.
3. Cal compartir una cultura pública comuna que inclogui la multiculturalitat.
4. Els Estats federals plurinacionals han d'adoptar un concepte de ciutadania basat en la pertinença, i no en la identitat.

Després reprendrem aquests principis, però abans deixem constància també dels antecedents que podem aprofitar de la nostra experiència històrica de convivència en la diversitat. Com hem dit abans, en etapes anteriors i a Catalunya sobretot, ja s'havien desenvolupat uns principis de convivència relativament estesos i acceptats socialment. Pensem en l'eslògan que va presidir la relació entre la immigració peninsular i la societat catalana durant el final del franquisme i la transició democràtica: *És català (si vol) tot aquell que viu i treballa a Catalunya*⁶. Aquesta frase reflecteix el que podríem anomenar el paradigma de convivència de la transició: una idea oberta de ciutadania, basada en la integració equitativa de tots els nousvinguts, amb els mateixos drets polítics i socials que els altres ciutadans. Recordem, a més, el valor que s'atribuïa a la llengua en aquesta concepció de la convivència en la diversitat: l'aprenentatge i l'ús gradual del català han

---

⁵ En realitat, també és significatiu que molts d'ells no es consideren –ni solen ser considerats—immigrants. La veritat és que tothom aspira a perdre aviat la condició, la consideració i l'etiqueta d'immigrant. Per aquest motiu probablement seria millor referir-s'hi en conjunt com a ciutadans o població *d'incorporació recent*.

⁶ Podem fer-lo extensiu, si volem, a qualsevol altre lloc: *Pertany a la nostra societat, si vol, tot aquell que hi viu i hi treballa*. Podem trobar una mostra representativa dels enfocaments i els discursos públics sobre la immigració durant aquesta etapa al llibre *Immigració i reconstrucció nacional a Catalunya* (Barcelona, 1980).

estat els signes externs visibles de la identificació dels nouvinguts amb la societat receptora i de la seva incorporació a la comunitat d'acollida –sense cap pressió assimiladora que els condicionàs a abandonar la llengua d'origen. Al mateix temps, la integració era entesa de manera global: no tenia sentit pensar en la integració lingüística si no s'avançava simultàniament en la integració política, laboral o social.

No vindria malament recordar aquests antecedents en el moment actual, en què de vegades es parteix d'una idea unilateral d'integració (pretenent que són els nouvinguts els únics que han de fer l'esforç d'integrar-se, oblidant que es tracta d'un procés d'adaptació recíproca) o es pensa en la integració lingüística i cultural com un procés independent de les condicions polítiques, laborals o socials de la integració, requisits de la participació equitativa en el benestar de la societat receptora.

Hem de reconèixer que, fins i tot a Catalunya, que és on va tenir més vigència, el paradigma de la transició ha entrat en crisi. En part com a reflex d'un canvi universal en els conceptes d'integració: massa sovint s'usa el terme 'integració' com a eufemisme d'un projecte d'assimilació encobert; i a més, com ha subratllat Ralph Grillo, en les societats postindustrials d'avui han canviat substancialment les formes de pluralisme –actualment tothom té unes possibilitats i unes aspiracions de mantenir les llengües i cultures d'origen incomparablement superiors i insospitades respecte a les que hi havia fa cent anys en totes les societats receptores d'immigració.

Fins i tot en el si del catalanisme es pot dir que ha entrat en crisi el paper de la llengua com a signe d'identificació amb el país, i sentim afirmar amb freqüència que “no cal saber català per ser català” o que “hem de superar el concepte cultural de catalanisme, centrat en la llengua i la cultura”. Hi pot haver molts de matisos, naturalment, i el coneixement del català no ha d'esdevenir mai una condició prèvia per a la identificació amb la nostra societat o amb el projecte nacional català. Però la plena identificació amb la societat receptora no pot deixar de banda els elements lingüístics i culturals que han contribuït històricament de manera decisiva a configurar la nostra identitat col·lectiva, sense incórrer en un risc evident de desdibuixar-la.

En definitiva, malgrat la crisi en què sembla haver-se situat el que anomèn paradigma de la transició, em sembla que seria un error abandonar-lo i no tenir en compte el rendiment positiu que ha tingut per a la convivència i la cohesió, i per a la continuïtat de la catalanitat lingüística i cultural. Naturalment, és indispensable actualitzar aquells conceptes, adequar-los a la realitat multicultural d'avui. Però sempre ens resultarà més profitós adoptar-los com a punt de partida que llançar-los per la borda i partir de zero.

Alguns principis del nostre nou model intercultural

En la construcció del nostre nou model de convivència en la diversitat cultural, hi ha elements del debat mundial sobre aquests temes que ens poden ser útils i aclaridors. No oblidem que un bon enfocament teòric dels problemes ja és un bon tros de solució.

En primer lloc, ens convé adoptar una perspectiva d'**interculturalitat**, perquè no són igualment desitjables les altres formes d'entendre la multiculturalitat, que podria ser interpretada com una simple juxtaposició o una fusió indiscriminada (*mestissatge* o *melting pot*). No ens convenen ni un mosaic de cultures aïllades entre si, ni un mestissatge a mercè de l'assimilisme més fort: no oblidem que el tan exaltat *mestissatge* —que pot ser vàlid en àmbits diversos, com el de la creació—és un concepte propi de les societats colonials, que potser supera la segregació, però a costa de la dissolució de les comunitats colonitzades. Ens interessa adoptar un concepte d'interculturalitat entès com un compromís de reconeixement recíproc i relació activa i participativa entre els diferents grups culturals presents en la nostra societat. Només així podrem aspirar a la construcció conjunta d'un marc de convivència sostenible i d'un projecte compartit de futur.

La **sostenibilitat** constitueix, en efecte, el segon criteri bàsic del nostre model intercultural. No es tracta de pensar solucions estàtiques ni conjunturals, sinó de configurar un marc intercultural flexible i sostenible, en què la llengua i la cultura receptora facin de matriu. Aquest és un principi que sembla configurar-se a escala mundial com a base de la convivència equitativa entre les comunitats culturals: cal garantir la continuïtat de cada cultura, acceptant com a fet obvi i positiu que totes canviaran amb les relacions interculturals, però sense comprometre la seva continuïtat territorial ni transgeneracional. La primacia de cada cultura en el seu espai històric és la condició de la diversitat equitativa. Però no es tracta tan sols de garantir la pervivència de cada "espècie" cultural —si volem mantenir la referència a la sostenibilitat ecològica de les llengües i cultures—, sinó d'establir un marc intercultural equitatiu que n'asseguri la sostenibilitat (un "ecosistema" sostenible per a la diversitat cultural). A escala individual, com ha remarcat molt bé Will Kymlicka, aquesta primacia de cada cultura en el seu espai no ha d'anul·lar mai la lliure opció cultural de cada persona, tant si vol abraçar la cultura majoritària com si vol mantenir la pròpia (cal rebutjar per igual l'assimilisme i la idea de la cultura-presó, en la qual siguin estigmatitzades les opcions divergents).

Un tercer element del nostre model és l'adopció d'un concepte obert de **ciutadania**. El nou context de diversitat ens obliga a modificar la nostra idea de ciutadania i d'identitat, a obrir-nos a un "nosaltres" en què tothom tengui cabuda i que faciliti el procés d'integració, el desenvolupament de nous sentits de pertinença a la societat receptora. Des de la mateixa incorporació a la nostra societat, hem de fer possible una identificació primària amb els drets i deures cívics que es reconeixen a tots els ciutadans (la pertinença a un primer "nosaltres" omnicomprensiu). D'aquí pot néixer una identificació positiva amb els valors del marc de convivència intercultural (un pluralisme equitatiu que ens afavoreix a tots). Serà en aquest context que podrà créixer una identificació gradual amb uns referents culturals i simbòlics compartits, redefinits a partir de la llengua i la cultura pròpies. Només d'aquesta manera es pot produir el pas des de l'adquisició d'un sentit de pertinença múltiple (que compatibilitzi la cultura d'origen amb l'adopció instrumental de la llengua i d'algunes pautes de comportament pròpies de la societat receptora) cap a una nova identitat lliurement assumida, ja plenament identificada amb el país d'adopció. Ara bé: el concepte espanyol de ciutadania constitueix un obstacle de primera magnitud per a aquesta evolució positiva de les identifications. Vivim en el que Ricard Zapata-Barrero ha

anomenat gràficament el *dogma de la trinitat*⁷: pretendre que la ciutadania exigeix una opció cultural i una opció nacional uniformes i en bloc. A cap ciutadà belga, suís, canadenc o de la Unió Europea se li exigeix una única opció cultural o nacional inherent a la seva ciutadania. Més encara, aquesta llibertat d'opció cultural i nacional constitueix el fonament i la condició de la unitat del conjunt. Si algú pot ser titllat de mal ciutadà belga, suís, canadenc o europeu, no és en cap cas el que defensa la llibertat de les opcions culturals i nacionals, sinó el que pretén imposar a tots els altres l'opció cultural i nacional majoritària. A l'Espanya plural i democràtica això funciona exactament al revés, i potser ja és hora que sigui qüestionat, revisat i rectificat aquest concepte retrògrad de ciutadania, completament advers per a la convivència en la diversitat.

El quart component de la nostra proposta intercultural és d'ordre més pràctic: prosseguir amb l'**acomodació raonable dels espais públics a la diversitat** de llengües, religions i costums. Les experiències d' Austràlia o del Canadà ens poden il·lustrar sobre els criteris de reciprocitat i proporcionalitat que convé tenir presents en aquest procés. Reciprocitat, perquè l'acomodació de la societat receptora a la diversitat reclama que tots els nousvinguts assumeixin el rol de la llengua pròpia com a llengua comuna i el marc democràtic de les institucions territorials. Proporcionalitat, perquè cal atribuir un reconeixement ponderat a les característiques, dimensions i historicitat de cada grup cultural present, sense concessions a simetries idèntiques falsament equitatives⁸.

Es tracta, finalment, d'**integrar dos processos de reconeixement** (que en cap cas s'han de veure com a divergents o contraposats) o com diu J. Carens, de superar conjuntament els dos desavantatges col·lectius. Això ens obliga a redefinir el nostre projecte d'autogovern de manera oberta a la interculturalitat i atractiva per als nousvinguts. Uns i altres hem d'arribar a entendre que el reconeixement de la diversitat cultural i el de la sobirania són processos que es poden potenciar recíprocament. Sobretot, perquè com diu Will Kymlicka, un ampli autogovern permet polítiques d'acolliment més eficaces i evita els brots de xenofòbia (que neixen de la sensació d'amenaça per al propi grup).

El primer projecte compartit

Per tot el que hem dit fins ara, resulta evident que hi ha possibilitats —encara que dur-les a la pràctica no sigui senzill— de trobar objectius compartits entre la societat receptora i els nousvinguts, que puguin constituir el punt de partida de la construcció d'un projecte àmpliament compartible.

El punt de partida més evident és sens dubte la reclamació conjunta de les condicions polítiques i financeres que permetrien fer una bona política intercultural —d'immigració, d'acolliment i de convivència— i gestionar adequadament la diversitat.

---

⁷ Jo ho arrodoniria anomenant-lo el *dogma de la falsíssima trinitat*.

⁸ Pel que fa a la dimensió lingüística, els plantejaments d'Albert Bastardas —combinació de criteris de territorialitat, personalitat, subsidiarietat i funcionalitat— constitueixen una bona base per a l'adequació mundial a un multilingüisme equitatiu.

Això és encara més evident en el cas de les Balears, que són la comunitat autònoma de l'Estat espanyol amb una taxa més elevada de població estrangera. I no oblidem que, com hem dit, entre Catalunya, el País Valencià i les Balears, reunim el 41,26 % dels estrangers de tot l'Estat.

Per tant, si la famosa solidaritat interterritorial és alguna cosa més que una paraula útil a la demagògia immobiliària, caldrà reconèixer que aquestes taxes d'immigració ens donen arguments bastant sòlids per a reclamar recursos financers i competències polítiques per a la gestió de la immigració, l'acolliment i la interculturalitat.

La coincidència en el temps de la immigració amb la reforma dels estatuts d'autonomia constitueix una oportunitat històrica prou interessant, que no podem desaproveitar. Seria lamentable, per exemple, que ens conformàssim amb una injecció financera conjuntural per a l'acolliment de la immigració i no aconseguíssim un marc competencial satisfactori.

Un bon model, digne de ser tingut en compte, és l'acord sobre les competències compartides en aquest camp entre el govern federal canadenc i el Quebec⁹, que reconeix que la integració lingüística de la immigració és la condició de la continuïtat de la llengua i la cultura franceses del Quebec i, en conseqüència, atribueix al govern quebequés àmplies facultats en l'establiment de quotes, selecció d'òrgans i polítiques d'acolliment de la immigració. La consecució d'un marc d'aquest tipus és sens dubte un primer objectiu compartible per la societat receptora i els nousvinguts, com a punt inicial d'un projecte comú molt més ampli, abocat a un gran acord de convivència intercultural.

Un compromís intercultural explícit

En tots els països on hi ha hagut una política de diversitat relativament exitosa —és habitual pensar en els casos del Canadà, Austràlia o Suècia—, la base de la convivència intercultural ha estat l'explicitació del compromís recíproc que comporta per a la societat receptora i per als nousvinguts —acompanyat, també val la pena subratllar-ho, de l'acord polític entre les forces de govern i les d'oposició que aquesta és una qüestió d'interès general en què no es pot exercir la demagògia partidista irresponsable.

En el nostre cas comencen a sentir-se veus que invoquen la necessitat d'un pacte sobre els drets i els deures —potser val més parlar de responsabilitats compartides— en el nou context multicultural.

En la meua opinió, es poden sintetitzar els termes d'aquest compromís recíproc de la manera següent:

- A) La societat receptora prosseguirà amb l'adequació a la diversitat amb actuacions concretes. Per exemple:

---

⁹ Podeu consultar-lo en línia a

http://www.mrci.gouv.qc.ca/publications/pdf/accord_canada_quebec_immigration_francais.pdf (accés el juliol de 2005).

- a. Oferint unes condicions polítiques, laborals i socials equitatives als nous ciutadans.
- b. Donant a les seves llengües un reconeixement públic proporcionat a les característiques i la historicitat de cada grup (com ja s'ha fet amb la llengua castellana).
- c. Aprofundint en l'acomodació raonable dels espais públics –i afavorint la del sector privat— a la diversitat.
- d. Impulsant programes interculturals en els sectors més propicis al procés de reconeixement –educació, lleure, comunicació, cultura...

B) Recíprocament, els nouvinguts assumiran un compromís explícit amb la societat que els acull i amb els objectius col·lectius que s'ha fixat democràticament:

- a. Reconeixent amb lleialtat les institucions i l'organització democràtica de l'autogovern.
- b. Aproximant-se gradualment al coneixement de la llengua i la cultura pròpies, de manera que puguin esdevenir almenys instrumentalment, elements compartits de comprensió i convivència.
- c. Assumint l'objectiu de fer del català una llengua comuna d'intercomprensió en l'esfera pública, en el respecte de l'ús privat de totes les llengües.

Dos mots finals sobre la integració lingüística

En un context de doble oficialitat lingüística com el nostre, em sembla imprescindible clarificar alguns punts de la dimensió lingüística de la integració –una dimensió inseparable, com hem dit abans, del conjunt del procés d'integració. Val la pena tenir especialment present que en la nostra societat no hi ha una autèntica integració lingüística si els nous ciutadans no aconseguen la capacitat d'usar indistintament, en les comunicacions de caràcter públic, les dues llengües oficials¹⁰. És més, en el nostre cas podem afirmar per experiència que només la identificació amb la llengua catalana i el seu aprenentatge inicial garanteixen que s'arribi a un domini satisfactori de les dues llengües oficials.

Em sembla molt important remarcar que l'èxit de la integració lingüística resideix en un bon enfocament inicial de les estratègies lingüístiques en el moment de l'acolliment. Encara que sigui elemental i de sentit comú, hem de recordar que el moment i el lloc idonis de l'acolliment lingüístic són els moments i els llocs ordinaris de l'acolliment: no té cap sentit que la llengua catalana sigui absent dels llocs i els moments de l'acolliment inicial –estatal o local—o que es reenvii els nouvinguts a un altre lloc i un altre moment on se suposa que han d'iniciar el seu acolliment lingüístic de manera sobreafegida.

Com que no hi ha acolliment sense cap llengua, és imprescindible que la llengua oficial pròpia del país sigui present, en alguna mesura, des del primer moment de l'acollida: cal portar el català a les ocasions d'acolliment, i no portar els nouvinguts a un sistema

---

¹⁰ Una definició semblant d'integració lingüística es fa a l'obra de Nicole Lapierre Vincent, *L'intégration linguistique au Québec. Recension des écrits*. Québec: Conseil Supérieur de la Langue Française, 2004.

diferent i dissociat d'acolliment lingüístic. En les nostres condicions, ni ens podem permetre ni podem consentir per més temps que hi hagi sistemes d'acolliment sense cap estratègia lingüística ben fonamentada, almenys en tots els punts d'acolliment que reben fons públics: un sistema d'acolliment que es desentengui de l'objectiu públic de facilitar que el català esdevengui llengua comuna està actuant en contra de la seva missió, generant segregació lingüística, cultural i social.

Les claus d'una bona integració lingüística –i de la cohesió futura de la nostra societat— són prou evidents:

1. Aconseguir competències i recursos per a fer una política pròpia d'immigració, acolliment i interculturalitat.
2. Oferir un bon acolliment lingüístic des de l'inici.
3. Implicar el conjunt de la comunitat educativa i el seu entorn en un projecte d'educació intercultural.
4. Estendre a tota la societat receptora la responsabilitat de la convivència intercultural –parelles de conversa, plans educatius d'entorn, programes de lleure intercultural, espais interculturals als mitjans de comunicació...
5. Donar un paper primordial als entorns laborals en l'adopció de la llengua pròpia i d'una relació intercultural respectuosa: els fons del FORCEM haurien de permetre una formació ocupacional en català, tant prèvia a l'ocupació com posterior¹¹.

Aquestes serien, a parer meu, les bases que farien possible la construcció d'un projecte de futur intercultural àmpliament compartible per tothom –novinguts i societat receptora—i clarament compromès amb el futur de la nostra comunitat lingüística cultural i nacional, en el respecte de les llibertats d'un marc mundial democràtic liberal.

Isidor Marí

---

¹¹ A Dinamarca, significativament, les mateixes empreses han reclamat que l'aprenentatge del danès pels immigrants es fes en el mateix lloc de treball, perquè han comprovat que era la garantia d'un bon aprenentatge immediatament aplicable a la qualitat del producte o servei.